

Interpretativni školski esej

Pred Vama je ulomak iz romana *Zločin i kazna* Fjodora Mihajloviča Dostojevskoga. Pozorno ga pročitajte, a zatim i smjernice za pisanje školskoga esaja na sljedećoj stranici. Redoslijed ponuđenih smjernica ne obvezuje Vas u Vašem oblikovanju školskoga esaja. Svoj školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu (uvod, razradba, zaključak). Prvo pišite na priloženome listu za koncept, a na kraju uredno prepisite na list za čistopis. Esaj možete ispravljati na konceptu, ali ne i na čistopisu. Pazite da Vaš školski esej bude pravopisno i gramatički točan. Školski esej treba imati **od 400 do 600 riječi**.

– (...) I zar zbilja misliš da sam krenuo u to kao budala, grlom u jagode? Krenuo sam kao pametna glava, a baš me je to i upropastilo! I zar zbilja misliš da nisam znao, recimo, bar to: ako sam se već počeo pitati i ispitivati imam li pravo da prigrabim vlast ili nemam, onda to znači – da nemam prava na vlast. Ili, ako već zadajem sebi pitanje: je li čovjek gnjida, onda znači da za mene čovjek nije gnjida, nego da je gnjida za onoga kome to uopće ne pada na pamet i tko ide dalje bez pitanja... I čim sam se dane i dane mučio pitanjem: bi li Napoleon to učinio ili ne bi, onda znači da sam već jasno naslućivao da nisam Napoleon... Sve, sve muke tog naklapanja podnio sam, Sonja, i htio sam ih skinuti sebi s vrata, poželio sam, Sonja, da ubijem bez kazuistike, da ubijem radi sebe, samo radi sebe! Čak ni sebe nisam htio u tome obmanjivati! Nisam ubio radi toga da se domognem sredstava i vlasti pa da postanem dobrotvor čovječanstva! Jednostavno sam ubio; radi sebe sam ubio, samo radi sebe: a hoću li ikad postati nečiji dobrotvor ili ću do kraja života, kao pauk, loviti sve oko sebe u paučinu i svima njima piti krv, to mi je u onom trenutku zacijelo bilo sasvim svejedno!... I, što je najvažnije, nisu meni novci bili potrebni, Sonja, kad sam ubio; nisu mi toliko bili potrebni novci koliko nešto drugo... Sve ja to sad dobro znam... Shvati me, kad bih opet išao tim istim putem, možda se ne bih nikad više latio ubojstva. Nešto sam drugo morao doznati, nešto me je drugo guralo naprijed: morao sam tada doznati, i to što prije doznati, jesam li gnjida kao i svi, ili sam čovjek? Hoću li moći preskočiti zapreku ili neću? Hoću li se odvažiti da se sagnem i uzmem ili neću? Jesam li puzav stvor ili imam pravo...
– Ubijati? Imate li pravo ubijati? – pljesne Sonja rukama.

(F. M. Dostojevski, *Zločin i kazna*)

Smjernice za pisanje

Smjestite ulomak u kontekst romana, nacionalne književnosti i vremena u kojem je nastao. Objasnite zašto ovaj roman nije kriminalistički, a ima elemente toga tipa romana. Objasnite ukratko što je Raskoljnikov učinio. Nemojte prepričavati sadržaj.

Odredite temeljni problem romana i uočite na koji način ovaj ulomak otvara taj problem. Što je želio o sebi doznati Raskoljnikov svojim činom? Protumačite pitanje zločina, krivnje i kazne. U kakvome su odnosu kazna i osobni osjećaj krivice?

Tko je Sonja Marmeladova i kakva je njezina uloga u dvojicama koje muče Raskoljnikova? U kakvu je odnosu Sonjin stav prema stavu glavnoga junaka? Odgovorite Sonji na pitanje koje ona postavlja Raskoljnikovu. Kakav je Vaš stav o ideji „prava na zločin“. Obrazložite.